

Висновки... Отже, програма психолого-педагогічної підготовки студентів у Київському національному економічному університеті розроблена на основі проблемної побудови змісту навчання, а її форми і методи навчання спрямовані на реалізацію творчої, наукової, навчальної роботи студентів та формуванню науково-дослідницької компетентності. Важливим інструментарієм у формуванні означеної компетентності є методи проблемного навчання, які застосовуються у навчальному процесі з опанування студентами-економістами психолого-педагогічних дисциплін. В подальших дослідженнях даної проблеми вважаємо необхідним: по-перше, задіяти потенціал педагогічної практики, створення проблемно-креативної атмосфери, у якій студент активно розробляє та втілює оригінальні дослідницькі задуми, проекти, виявляє дослідницьку ініціативу й наполегливість; по-друге, впровадити у навчальний процес педагогічні стратегії, які поєднують методи активного, проблемного навчання, інтерактивні технології.

Література

1. Басова Н. В. Педагогика и практическая психология / Н. В. Басова. – Ростов н/Д. : «Феникс», 2000. – 416 с.
2. Борисенко Л. Л. Формування науково-дослідницької компетентності майбутніх економістів / Л. Л. Борисенко // Вища освіта України. – К. : Вид-во «Гнозис». – 2011. – №3 (дод. 1). – Т.2. – С. 238-244.
3. Інтерактивні технології навчання / О. І. Пометун, Л. В. Пироженко, Г. І. Коберник та ін.. – К. : Науковий Світ, 2004. – 86 с.
4. Лернер И. Я. Дидактические основы методов обучения / Исаак Яковлевич Лернер. – М. : Педагогика, 1981. – 186 с.
5. Махмутов М. И. Принцип проблемности в обучении / М. И. Махмутов // Вопросы психологии. – 1984. – № 5. – С. 30-36.
6. Психолого-педагогічні аспекти реалізації сучасних методів навчання у вищій школі : навч. посібник / за ред. М. Артюшиної – К. : КНЕУ, 2007. – 528 с.
7. Педагогічні технології у неперервній професійній освіті / за редакцією проф С. О. Сисоєвої. – К. : ВІПОЛ, 2001. – 502 с.
8. Сластенин В. А. Теория и методика профессионального образования : учебн.-метод. пособие / В. А. Сластенин. – М. : 2004. – 340 с.
9. Смолянинова О. Г. Дидактические возможности кейс-метода в обучении [Електронний ресурс] / О. Г. Смолянинова // – Режим доступа : <http://www.lan.krasu.ru/tudies/authors/smolyaninova/CASESTUDY/articles/Didacti>.
10. Стрельников В. Ю. Проектирование профессионально-ориентированной дидактической системы подготовки бакалавров экономики : монография. / В. Ю. Стрельников. – Полтава : РВЦ ПУСКУ, 2006. – 335 с.

Анотація

У статті визначено роль методів проблемного навчання у формуванні науково-дослідницької компетентності майбутніх економістів у процесі психолого-педагогічної підготовки в економічному університеті.

Аннотация

В статье определена роль методов проблемного обучения в формировании научно-исследовательской компетентности будущих экономистов в процессе психолого-педагогической подготовки в экономическом университете.

Summary

The article deals with the role of problem-based teaching methods in the formation of future economist's scientific and research competence in course of psychological and pedagogical training at economic universities.

Ключові слова: методи проблемного навчання, дослідницькі вміння, науково-дослідницька компетентність, психолого-педагогічна підготовка.

Ключевые слова: методы проблемного обучения, исследовательские умения, научно-исследовательская компетентность, психолого-педагогическая подготовка.

Key words: problem-based teaching methods, research skills, scientific and research competence, psychological and pedagogical competence.

Подано до редакції 14.03.13.

УДК 378.147

©2013

Ворох А.О.

БЕЗКОШТОВНА ОН-ЛАЙН ОСВІТА – РЕВОЛЮЦІЯ В СУЧАСНОМУ СВІТОВОМУ ОСВІТНЬОМУ ПРОСТОРИ

Постановка проблеми у загальному вигляді... Он-лайн освіта – це одна з форм дистанційної освіти, запровадження якої стало можливим з розвитком Інтернет-технологій і пов'язано зі зміною стиля життя студента. Сьогодні он-лайн освіта починає складати конкуренцію традиційній академічній, завойовуючи мільйонні аудиторії студентів в усьому світі. Безкоштовні навчальні курси від провідних вищих навчальних закладів світу стали реальністю, а отже виникла негайна потреба для вітчизняних навчальних закладів вивчати та впроваджувати сучасний досвід використання он-лайн ресурсів у навчальних цілях.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми... Проблему дистанційної освіти досліджували О.О.Андрєєв [3], Д.А.Іванченко [4], Є.С.Полат [9] та інші науковці. Так, у своїх роботах О.О.Андрєєв розкрив теорію, технологію та способи організації дистанційної освіти;

Д.А.Іванченко дослідив проблеми та шляхи практичної реалізації дистанційної освіти; Є.С.Полат проаналізувала конкретні педагогічні технології дистанційного навчання. Необхідно відзначити, що названі роботи носять загальнотеоретичний характер та позбавлені "живих" прикладів реалізації дистанційної освіти в конкретних вищих навчальних закладах. Разом з тим, у світовій практиці набуває популярності безкоштовна он-лайн освіта "для усіх". Такий тип дистанційної освіти у вітчизняній науковій думці досліджений не достатньо. Нами не було виявлено ґрунтовних наукових робіт у цій галузі. Питання он-лайн освіти "для усіх" підіймаються переважно у статтях публіцистичного характеру.

Формулювання цілей статті... Мета даної статті полягала у проведенні аналізу організації дистанційної освіти в українських вищих навчальних закладах, розкритті поняття "безкоштовної он-лайн освіти для усіх", визначенні переваг та недоліків такої освіти, дослідженні особливостей визнаних світових освітніх он-лайн ресурсів.

Виклад основного матеріалу дослідження... Розвиток дистанційної освіти в Україні обумовлений Концепцією, затвердженою МОНУ від 20 грудня 2000 р. Виходячи з основних положень Концепції, дистанційна освіта – це форма навчання, рівноцінна з очною, вечірньою, заочною та екстернатом, що реалізується, в основному, за технологіями дистанційного навчання. Технології дистанційного навчання складаються з педагогічних та інформаційних.

Педагогічні технології дистанційного навчання – це технології опосередкованого активного спілкування викладачів зі студентами з використанням телекомунікаційного зв'язку та методології індивідуальної роботи студентів з структурованим навчальним матеріалом, представленим у електронному вигляді.

Інформаційні технології дистанційного навчання – це технології створення, передачі і збереження навчальних матеріалів, організації і супроводу навчального процесу дистанційного навчання за допомогою телекомунікаційного зв'язку.

Незначна за часом та обсягом частина навчального процесу дистанційної освіти може здійснюватись за очною формою (складання іспитів, практичні, лабораторні роботи тощо). Кількісні та змістовні показники цієї частини залежать від напрямку підготовки (спеціальності) та етапу розвитку дистанційної освіти і визначатимуться нормативними документами [6].

Відповідно до Концепції дистанційна освіта в Україні орієнтується на: учнів старших класів, бажаючих одержати додаткові знання паралельно з навчанням у школі; осіб, які готуються до вступу у вищі навчальні заклади; молодь, яка не має можливості одержати високоякісні освітні послуги в традиційній системі освіти із-за обмеженості пропускної спроможності цієї системи, необхідності суміщення навчання з роботою, географічної віддаленості від обласних центрів і престижних навчальних закладів; осіб, які мають медичні обмеження для одержання регулярної освіти; військовослужбовців, які звільняються зі Збройних Сил України і членів їхніх родин; військовослужбовців строкової служби Збройних Сил України, МВС України та прикордонних військ України; фахівців конверсійних підприємств, які підлягають звільненню; безробітних; керівників державних органів управління різних рівнів; студентів, які бажають одержати другу паралельну освіту; осіб, які бажають одержати післядипломну освіту; осіб, які відбувають покарання в місцях позбавлення волі; українсько- та російськомовних громадяни зарубіжних країн [6].

В ході реалізації Концепції розвитку дистанційної освіти в Україні на базі провідних вищих навчальних закладів створено центри дистанційної освіти. Серед таких інститут заочного та дистанційного навчання Національного авіаційного університету, Сумський державний університет (дистанційне навчання), Український інститут інформаційних технологій в освіті Національний Технічний Університет України «КПІ», Херсонський віртуальний університет, факультет дистанційного навчання Хмельницького національного університету, центр дистанційного навчання Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу, центр дистанційної освіти НТУ "ХПІ" тощо.

Проведений аналіз дистанційних ресурсів в Україні дає змогу зробити висновок про обмеженість вільного доступу до них усіх бажаючих. Обов'язковою умовою навчання на дистанційній формі є грошова оплата. Звичайно, в умовах українських реалій такий підхід зрозумілий, адже для створення та підтримки дистанційних центрів необхідне фінансування, яке покладається на плечі вищих навчальних закладів. Іншою статтею витрат є оплата праці викладачів за створення дистанційних курсів та організацію навчального процесу. Значну роль у питаннях закритості ресурсів дистанційної освіти відіграють питання авторських прав, адже невелика частина професорсько-викладацького складу погодиться на вільний доступ до своїх науково-методичних розробок. Кінець кінцем, забезпечення безкоштовного вільного доступу усіх бажаючих до засвоєння навчальних програм може спричинити зменшення кількості студентів у ВНЗ, що в умовах демографічної кризи складе велику проблему стосовно забезпечення викладачів навчальним навантаженням і призведе до скорочень штатних працівників. Таким чином, забезпечення вільного безкоштовного доступу до дистанційної освіти є економічно не вигідним для ВНЗ. Постає питання: за яких умов і чому на створення подібних ресурсів пішли провідні світові ВНЗ? І чим загрожує подібна ситуація для системи вищої освіти України?

Поступово ми підійшли до новітнього явища в світовому освітньому просторі – безкоштовна он-лайн освіта для усіх – це дистанційна освіта, що базується на Інтернет-технологіях і забезпечує вільний, безкоштовний доступ усіх бажаючих без географічних обмежень до найсучасніших навчальних програм, розроблених найкращими професорами провідних ВНЗ світу. При цьому викладання проводять провідні фахівці світового рівня у своїх галузях. В результаті ми маємо, що кожен бажаючий, який має доступ до Інтернет, може безкоштовно навчатись у найкращих фахівців світу за найсучаснішими освітніми програмами. Що правда, результат такого навчання на сьогодні, в кращому випадку, буде підтверджено сертифікатом від конкретного професора без прив'язки до ВНЗ зі світовим ім'ям. Тобто диплом про закінчення ВНЗ поки що отримати не вдасться, але якісні, актуальні, конкурентно спроможні знання – це реально. Як бачимо, простір для розвитку безкоштовної он-лайн освіти ще є, і це не дивно, адже ця освітня система знаходиться в стадії становлення.

Розглянемо особливості організації он-лайн освіти. Навчальний заклад створює для кожного студента аккаунт, потрапити на який можна після вводу відповідного паролю і логіну на одній з електронних сторінок ВНЗ. У цьому он-лайн аккаунті студенту доступні: перелік навчальних курсів, відео-лекції, навчально-методичні матеріали (мультимедійні матеріали, домашні завдання, тести, підсумкові іспити тощо), он-лайн лабораторії, контактні данні викладачів та одногрупників, центр технічної підтримки. Комунікація між учасниками навчального процесу здійснюється за рахунок чату, відео-дзвінків, телеконференцій, e-mail переписки, програми NetMeeting (дозволяє здійснювати інтерактивний обмін думками з демонстрацією матеріалів та можливістю збереження результатів) [9, с. 237].

Обираючи дистанційну форму навчання, студент отримує ряд переваг: 1) гнучкість – можливість займатись у зручний час, у зручному місці та темпі; 2) модульність – можливість формувати навчальний план, що відповідає індивідуальним потребам студента; 3) паралельність – можливість поєднувати основну професійну діяльність з навчанням (без відриву від виробництва); 4) дальності – відстань від студента до навчального закладу не впливає на ефективність навчального процесу; 5) асинхронність – можливість студента і викладача працювати за зручним для кожного графіком; 6) охоплення – кількість студентів не є критичним параметром; 7) рентабельність – економічна ефективність для усіх учасників навчального процесу; 8) інноваційність – можливість доступу до новітніх інформаційних та освітніх технологій; 9) соціальність – забезпечення рівних можливостей отримання освіти незалежно від місця проживання та матеріальних можливостей студентів; 10) інтернаціональність – забезпечення зручної можливості експорту та імпорту освітніх послуг у світовому масштабі [3, с. 10-11].

Разом з тим, дистанційна освіта не позбавлена певних недоліків, як то: 1) дистанційна освіта більш тривала та менш ефективна у порівнянні з очною за рахунок відсутності у студентів необхідної самодисципліни та мотивації; 2) знеособлене, опосередковане спілкування студента з викладачем; 3) орієнтація на технічні засоби та віртуальне середовище, що відображається на внутрішньому стані студента і може призвести до психічних порушень; 4) складність об'єктивної оцінки знань студентів [4, с. 107, 127].

Незважаючи на неоднозначну оцінку дистанційної освіти, провідні ВНЗ світу активно розвивають подібні ресурси. Зупинимось на конкретних проектах безкоштовної он-лайн освіти, що здобули величезну популярність та світове визнання вже сьогодні.

Першим проектом безкоштовної он-лайн освіти став MIT OpenCourseWare (MIT OCW) – проект Массачусетського технологічного інституту (MIT), відкритий у 2003 році. Мета створення проекту – продемонструвати навчальну програму інституту, що впливатиме на викладання в інших навчальних закладах і покаже, що MIT ставить знання вище фінансової вигоди. Цю ідею підтримало більшість викладачів, що було підтверджено добровільною участю у проекті 78% професорсько-викладацького складу. Рішення зробити проект некомерційним дозволило отримати гранти благодійних фондів – основне джерело фінансування [2].

У 2007 році кількість опублікованих курсів досягла 1800 – це були практично усі курси інституту. У 2010 році кількість курсів збільшилася до 2000, що складало 80% від навчальної програми інституту. У процесі розвитку проекту з'ясувалось, що, окрім підвищення авторитету інституту, він приносить і додаткову користь. Близько 35% першокурсників MIT зазначили, що на їх вибір вплинув OCW. Таким чином, викладаючи свої напрацювання в Інтернет, MIT отримав якісну рекламу і позиціонував себе в якості лідера. Одночасно викладачі констатували підвищення якості викладання, так як матеріали, які можуть вивчати мільйони потенційних студентів, забезпечують їх кращу підготовку до навчання [2].

До 2011 року кількість унікальних відвідувачів проекту склала 53 млн., 50% з яких не мали до MIT жодного відношення, а займались самоосвітою. Найбільша кількість відвідувачів приходить на США, Китай та Індію. В регіонах Африки та Азії розповсюдженню OCW заважає слабкий розвиток інформаційно-комунікаційних технологій. Експерти відзначають високу якість навчальних матеріалів MIT OCW, одночасно головною проблемою є фінансування, адже проект не приносить прибутку [2].

Незважаючи на усі досягнення, проект MIT OCW не можна вважати повноцінним он-лайн ресурсом безкоштовної освіти. Так, адміністрація і викладачі MIT формально не відносять його до програми дистанційного навчання, а позиціонують лише як статичне представлення викладання певного предмету у певний період. Крім

цього, проект MIT OCW не видає користувачам сертифікати і дипломи та не дає змоги зв'язатись з викладачами інституту. Здебільшого, опубліковані матеріали не є готовими курсами – замість цього матеріали є окремими складовими, які можуть використовуватись викладачами інших навчальних закладів та усіма бажаючими займатись самоосвітою [2].

Серед інших недоліків відзначають різні об'єми представлених курсів, які наповнюються в залежності від бажання викладачів. Окремі домашні завдання можуть задаватись за підручниками, які недоступні для вільного розповсюдження і повинні бути придбані окремо. Незважаючи на те, що найбільшою популярністю користуються курси з відео-лекціями, частина таких не перебільшує 2%. Все інше – це курси, навчальні матеріали по яких представлені у текстовому вигляді. У підсумку, на початку 2011 року було всього 5 курсів (менше 0,25% від загальної кількості доступних курсів), які можна було використовувати для повноцінної самоосвіти. Такі курси характеризуються повнотою представлених навчальних матеріалів, значним зменшенням необхідності звернення до підручників та розташуванням навчального матеріалу у логічній послідовності [2].

Наступним кроком у розвитку безкоштовної он-лайн освіти став відкритий у 2012 році проект EDx – спільна розробка двох провідних ВНЗ: Массачусетського технологічного та Гарвардського університетів. На відміну від MIT OCW платформа EDx є більш досконалим ресурсом безкоштовної он-лайн освіти, що доступна через Інтернет бажаючим з усього світу. Серед особливостей: он-лайн дискусійні групи, оцінки за вивчення курсів, он-лайн лабораторії, інтерактивні технології. За результатами вивчення курсів спеціальна комісія за помірну плату видає сертифікат, але не під ім'ям університету. Отже, поки що, про заміну традиційної освіти на он-лайнову мова не йде, одночасно, з'являється необхідність оплати сертифікату, що входить у протиріччя з принципом безкоштовності. Разом з тим, платформа є відкритою для приєднання інших університетів, що передбачає подальше розширення та вдосконалення проекту EDx [8].

Окремим феноменом серед систем безкоштовної он-лайн освіти є Академія Салмана Кхана, започаткована у 2006 році, коли з'явилась перша відео-лекція на YouTube. Побудована Академія максимально просто: публікуються короткі, на 10-20 хвилин, відео-роліки, що ліквідують пробіли у знаннях з різних наук – від математики і біології до історії мистецтв. Он-лайнова бібліотека уроків охоплює базові програми школи і коледжу, є підготовчі курси до різних тестів. Доступ до кожного з 3,5 тис. роликів відкритий для усіх бажаючих. Зареєструвавшись на сайті Академії, можна скористатись додатковими функціями: протестувати свої знання, розпланувати індивідуальний графік вивчення матеріалу тощо [5].

У ролі головного лектора виступає сам автор Салман Кхан. Його дружня манера вести уроки і здатність пояснювати складне через просте завоювала симпатії безлічі студентів та викладачів по всьому світу. Достатньо відзначити, що по урокам Кхана займаються діти Білла Гейтса. Але значно важливішим є те, що Кхан робить не як викладач, а як популяризатор дистанційної освіти. Його головна мета – створити безкоштовну віртуальну школу, де кожен зможе навчитись чому завгодно. Цю ідею активно підтримують благодійники, внески яких досягли 16 млн. доларів. Журнал Time у 2012 році віддав Кхану четверту позицію у рейтингу ста самих впливових людей світу [5].

Щоб зрозуміти масштабність впливу Академії Кхана, достатньо ознайомитись з наступними цифрами: за 2012 рік на сайті Академії побувало 45 млн. людей, кількість переглядів відео-уроків за 2011-2012 рр. перебільшила 200 млн., напруцювання Академії в якості основного освітнього методу використовують 20 тис. викладачів по усьому світу, вже сьогодні уроки Кхана перекладено на 24 мови [5]. Звичайно, успіхом Академія завдячує генію і харизмі її засновника Салмана Кхана. Разом з тим, зрозуміло, що за рахунок лише коротеньких відео-уроків не можливо ґрунтовно викласти програми університетських курсів, проте, таке завдання і не ставиться. Станом на сьогодні Академія Кхана не пов'язана з провідними університетами та зорієнтована переважно на загальноосвітню підготовку.

Наступним визнаним світовим лідером в галузі безкоштовної он-лайн освіти є стартап Coursera, заснований професорами Стенфордського університету Ендрю Нг і Дафною Келлер у 2012 році. Авторами представлених в рамках проекту безкоштовних он-лайн курсів є викладачі 33 університетів світу, серед яких Принстонський, Стенфордський, Едінбургський, Колумбійський, Пенсільванський університети, Каліфорнійський технологічний інститут, Університет Торонто та інші. Кількість запланованих на вересень 2012 р. курсів складала 196 [1].

Coursera пропонує не окремі лекції, а повноцінні курси, які включають відео-лекції з субтитрами, текстові конспекти лекцій, домашні завдання, тести та підсумкові екзамени. Доступ до курсів обмежений за часом; кожне домашнє завдання або тест повинно бути виконане тільки у певний період часу. По закінченню курсу, за умови успішного складання проміжних завдань і фінального іспиту, студент може отримати сертифікат про закінчення підписаний лектором без вказівки на бренд конкретного університету. У 2012 році на проєкті нараховувалось більше 200 курсів і 900 тис. користувачів. На підтвердження якості проєкту можна навести факт про перемогу Coursera у рейтингу 100 найкращих сайтів 2012 року, складеного журналом Time, у номінації найкращий освітній сайт року [1].

Для прикладу розглянемо курс "Криптографія", розроблений Деном Боні, викладачем Стенфордського університету. Курс розраховано на 6 тижнів, по 2 лекції на тиждень, тривалістю 1,5 години кожна. Крім цього, студентам пропонується 6 домашніх завдань (по 1 на тиждень), які можна скласти до 4 разів, але питання при цьому змінюються. Для отримання сертифікату необхідно виконати домашні завдання та скласти випускний іспит. Кожне з шести домашніх завдань має вагу 10% у підсумковій оцінці, а іспит – 40%. Для складання іспиту надається дві спроби. Прохідний бал, достатній для отримання сертифікату, дорівнює 70% [7].

Ще одним Стенфордським проектом безкоштовної он-лайн освіти, створеним у 2012 році, є Udacity. Даний проект розрахований на більш вузьку аудиторію, тому включає курси інженерного напрямку (програмування). У 2012 році нараховувалось лише 14 таких курсів і 750 тис. слухачів. Для кожного курсу на сайті відведена власна сторінка, де можна продивлятися лекції, задавати питання викладачу, дискутувати з іншими учасниками та відслідковувати свої результати. У кожній відео-лекції є вбудований тест: варіанти необхідно обирати безпосередньо на екрані. Після кожного питання професор сам показує правильну відповідь з поясненнями. Ще одна форма звітності – домашні завдання. Udacity пропонує більш інтерактивні курси, які, у порівнянні з Coursera, більше нагадують роботу з репетитором, ніж просте прослуховування лекцій та виконання домашніх завдань. По закінченню курсу студенти отримують сертифікат, підписаний викладачем [10].

Висновки... Таким чином, сьогодні з'явилась альтернатива традиційній академічній освіті у вигляді он-лайн проектів. В Україні подібна альтернатива частіше використовується для післядипломної освіти та підвищення кваліфікації, але на платній основі. У світовій практиці широкого розповсюдження набула безкоштовна он-лайн освіти для усіх. Основні ознаки: безкоштовність, вседоступність, сучасні Інтернет-технології, видача сертифікатів, але підписаних тільки лекторами без посилань на бренд конкретного університету. Серед основних перешкод для українського користувача можна виділити англійську мову, на якій розроблено більшість курсів. За таких умов дуже незначна частина українців має змогу вільно проходити навчання на зарубіжних он-лайн ресурсах. Отже, мовний фактор плюс відсутність сертифікатів університетського зразка забезпечує українську систему освіти від впливу студентів. Хоча завдяки роботі волонтерів з'являються переклади або субтитри російською мовою, а у найближчому майбутньому завдяки українським філантропам очікується поява перекладів і на українську мову. Якщо аналізувати роль он-лайн освіти на сучасному етапі, то вона найкраще підходить для самоосвіти і, поки що, не може у повній мірі замінити академічну, так як не закінчується видачею дипломів стандартного зразку від конкретного університету. Однак, необхідно відзначити, що окремі проекти впритул підішли до того, щоб видавати сертифікати університетського зразка, але за помірну платню. Тобто, порушуючи принцип безкоштовності. Які будуть результати подібних нововведень, побачимо у найближчому майбутньому.

Література

1. Coursera [Електронний ресурс] // Вікіпедія, свободная энциклопедия. — Режим доступу : <http://ru.wikipedia.org/wiki/Coursera> (20.02.13). — Назва з екрану.
2. MIT OpenCourseWare [Електронний ресурс] // Вікіпедія, свободная энциклопедия. — Режим доступу : http://ru.wikipedia.org/wiki/MIT_OpenCourseWare (24.02.13). — Назва з екрану.
3. Андреев А.А. Дидактические основы дистанционного обучения / А.А. Андреев. — М. : РАО, 1999. — 126 с.
4. Иванченко Д.А. Системный анализ дистанционного обучения : монография / Д.А. Иванченко. — М. : Изд-во РГСУ «Союз», 2005. — 192 с.
5. Ковалевський А. Первый учитель Салман Хан [Електронний ресурс] / А. Ковалевский // Бизнес-журнал. — 2012. — № 12. — Режим доступу до журн. : <http://www.business-magazine.ru/profiles/businessmen/pub347793> (20.02.13). — Назва з екрану.
6. Концепція розвитку дистанційної освіти в Україні : постановою МОН України 20.12.2000 р. [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.osvita.org.ua/distance/pravo/00.html> (24.02.13). — Назва з екрану.
7. Обзор предложенной Coursera : вторые 5 курсов [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://habrahabr.ru/post/162383/> (20.02.13). — Назва з екрану.
8. Онлайн обучение Edx (Гарвард и MIT) [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://gorod1277.org/?q=content/onlain-obuchenie-edx-garvard-i-mit> (24.02.13). — Назва з екрану.
9. Полат Е.С. Теория и практика дистанционного обучения : учеб. пособие для студ. высш. пед. учеб. заведений / Е.С. Полат, М.Ю. Бухаркина, М.В. Моисеева ; под ред. Е.С. Полат. — М. : Издательский центр "Академия", 2004. — 416 с.
10. Фонд Andreessen Horowitz вложил \$15 млн. в образовательную платформу Udacity [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.towave.ru/news/fond-andreessen-horowitz-vlozil-15-mln-v-obrazovatelnuyu-platfomu-udacity.html/> (24.02.13). — Назва з екрану.

Анотація

У статті розглядається проблема організації безкоштовної он-лайн освіти в сучасному світовому освітньому просторі. В рамках статті проводиться аналіз організації дистанційної освіти в українських вищих навчальних закладах, визначаються переваги та недоліки такої освіти, досліджуються особливості визнаних світових освітніх он-лайн ресурсів.

Аннотація

В статті розглядається проблема організації безкоштовного он-лайн освіти в сучасному світовому освітньому просторі. В межах статті проводиться аналіз організації дистанційної освіти в українських вузах, визначаються переваги та недоліки такої освіти, досліджуються особливості відомих світових освітніх он-лайн ресурсів.

Summary

The article deals with the problem of free online education in the modern world educational space. Within the article the analysis of distance education in Ukrainian universities, determined the advantages and disadvantages of such education, peculiarities recognized world of educational online resources.

Ключові слова: безкоштовна он-лайн освіта, дистанційна освіта, Інтернет-технології, відео-лекція, проект MIT OCW, проект EDx, Coursera, Академія Салмана Хана, Udacity.

Ключевые слова: бесплатное он-лайн образование, дистанционное образование, Интернет-технологии, видеолекция, проект MIT OCW, проект EDx, Coursera, Академия Салмана Хана, Udacity.

Key words: free online education, distance education, Internet technologies, video lecture, project MIT OCW, project EDx, Coursera, Salman Khan Academy, Udacity.

Подано до редакції 25.03.13.

УДК 378.147.88

©2013

Гузій Н.В.

КОНТЕКСТНЕ НАВЧАННЯ ЯК ІННОВАЦІЙНА ТЕХНОЛОГІЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ЛАБОРАТОРНИХ ЗАНЯТЬ У ВИЩІЙ ПЕДАГОГІЧНІЙ ШКОЛІ

Постановка проблеми у загальному вигляді... Створення інноваційного середовища навчання і виховання студентів вимагає суттєвого збагачення методів і технологій активізації їх пізнавальної діяльності у різноманітних формах організації навчального процесу. Особливу роль у підготовці майбутніх фахівців освітньо-виховної сфери відіграють практично зорієнтовані види занять у вищій педагогічній школі, передусім лабораторні заняття, які належать до дієвих способів закріплення набутих студентами професійних знань і опанування відповідними вміннями і навичками.

Лабораторні заняття як форма вузівського навчання в класичному розумінні полягає в організації самостійної практичної аудиторної роботи студентів під керівництвом викладача, спрямованої на закріплення і поглиблення теоретичних знань та набуття умінь їх практичного використання. Педагогічною основою лабораторного заняття і його провідною формою є практикум (від грец. praktikos – діяльний, активний), що належить до своєрідних видів аудиторної роботи, яка вимагає “підсиленої” діяльності студентів та цілеспрямованого управління викладачем процесом оволодіння вміннями і навичками практичного використання теоретичних знань у конкретних галузях підготовки через індивідуальне виконання кожним студентом практичних завдань, вправ тощо.

Сьогодні у світовій практиці педагогічної освіти продовжується активний пошук альтернативних лабораторних моделей підготовки вчителів, до яких належать мікрвикладання, мінікурси, протокольні матеріали, рефлексивне викладання, симуляції, ситуаційне навчання, тренінги та багато інших, що суттєво збагачують традиційну практику проведення занять і вимагають розроблення продуктивних інноваційних технологій педагогічної підготовки вчителів. Однією з таких мета-технологій організації лабораторних занять з педагогічних навчальних дисциплін виступає контекстний тип навчання, який вирізняється своєю практично-професійною спрямованістю, вдало інтегрує різноманітні активні методи навчання студентів (гру, тренінги, розв’язання педагогічних задач, вправи тощо) і водночас може органічно поєднуватися з іншими інноваційними типами навчання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв’язання даної проблеми... Контекстне (або знаково-контекстне) навчання в науково-педагогічній літературі (Н.В.Борисова, П.М.Гусак, О.А.Дубасенюк, В.А.Семиченко, М.Г.Чобітько та ін.) визнається актуальним для організації будь-якого виду професійної освіти, у тому числі і педагогічної, оскільки дозволяє долати існуючий дисбаланс між теоретичною та практичною складовими підготовки фахівців, забезпечувати більш ефективну предметну та соціальну адаптацію студентів

Формулювання цілей статті... Метою статті виступає дослідження професійного потенціалу контекстного навчання як інноваційної технології організації лабораторних занять з педагогічних дисциплін.

Виклад основного матеріалу дослідження... Провідна ідея контекстного навчання полягає в тому, що навчальна інформація має засвоюватися студентом у контексті власної практичної дії та вчинку, наближених до предметного і соціального контекстів професійної праці як системи внутрішніх і зовнішніх умов діяльності та поведінки, яка впливає на сприйняття, розуміння й перетворення суб’єктом конкретної ситуації, надаючи їй індивідуального смислу і професійного значення. Це передбачає досить складний перехід майбутнього фахівця від